

8. Nicita A., Gourdon J. A preliminary analysis on newly collected data on non-tariff measures / Alessandro Nicita, Julien Gourdon. – New York and Geneva : UNCTAD, 2013. – 24 p.
9. Non-Tariff Measures to Trade: Economic and Policy Issues for Developing Countries. Developing Countries in International Trade Studies. – New York and Geneva : UNCTAD, 2013. – 108 p.
10. Xiong B., Beghin J.C. Disentangling the Demand-enhancing Effect and Trade-cost Effect of Technical Measures in Agricultural Trade among OECD countries / Bo Xiong, John Christopher Beghin // Iowa State University Working Paper. – 2011. – № 11019. – 39 p.
11. Nicita A. Key Statistics and Trends in Trade Policy / Alessandro Nicita. – New York and Geneva, UNCTAD. – 2013. – 28 p.

Иванов Е. И.

Украинский государственный университет финансов и международной торговли

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ И ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНИЧЕСКИХ МЕР РЕГУЛИРОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ

Резюме

В статье исследованы характерные черты технических мер регулирования международной торговли. Проанализированы масштабы распространения технических мер, их влияние на формирование торговых отношений между странами с различным уровнем экономического развития. Исследовано влияние применяемых технических мер регулирования международной торговли на рыночное равновесие и благосостояние, а также связанные с этим экономические эффекты роста производственных расходов и роста спроса на продукцию.

Ключевые слова: технические меры, технические барьеры в торговле, санитарные и фитосанитарные меры, нетарифный протекционизм, эффект увеличения производственных издержек, эффект увеличения спроса.

Ivanov E. I.

Ukrainian State University of Finance and International Trade

ECONOMIC EFFECTS AND FEATURES OF TECHNICAL MEASURES APPLICATION IN INTERNATIONAL TRADE REGULATION

Summary

The article investigates the characteristics of technical measures of international trade regulation. The prevalence of technical measures, their impact on the trade relations between countries with different levels of economic development is analyzed. The effects of technical measures application on market equilibrium and welfare and related demand-enhancing and trade-cost effects are investigated.

Key words: technical measures, technical barriers to trade, sanitary and phyto-sanitary measures, non-tariff protectionism, trade-cost effect, demand-enhancing effect.

УДК 330.341.1

Кірик М. А.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ЕМПІРИЧНІ ОСНОВИ РОЛІ МАЛОГО ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІКИ ВИСОКОРОЗВИНУТИХ КРАЇН

У статті розглядається роль інноваційної діяльності малого бізнесу в економіці високо розвинутих країн. Досліджуються причини виникнення та розвитку інноваційного підприємництва в сфері малого бізнесу. Особлива увага приділяється державній підтримці малого інноваційного бізнесу.

Ключові слова: малий інноваційний бізнес, розвинуті країни, національна інноваційна система, інноваційний процес.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями. Важливу роль в інноваційному процесі та НТП розвинутих країн відіграє малий інноваційний бізнес, який виступає невід'ємним елементом інноваційного середовища. Особливості цього виду підприємництва найбільш адекватне потребам інноваційного сектору. В зв'язку з цим всебічний розвиток малого інноваційного бізнесу, підвищення його значущості у інноваційному процесі є основним фактором інтенсифікації. Це обумовлює актуальність даної статті, оскільки детальне дослідження ролі малого інноваційного

бізнесу у інноваційних процесах розвинутих країн дозволяє сформувати ті теоретичні та емпіричні основи, які мають бути закладені у стратегії інноваційно-економічного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналізу ролі малого інноваційного бізнесу присвячено багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Так, Р. Мумінов, І. Абдіраїмов та С. Маленова, аналізуючи досвід розвинутих країн та країн з перехідною економікою, відзначають, що розвиток інноваційного підприємництва у сфері малого бізнесу стає універсальним пріори-

тетом державної політики. Малий інноваційний бізнес прискорює інноваційний процес, нарощує його фінансування, що в свою чергу розширює його функції у національній інноваційній системі. А. Поручник та Л. Антонюк відзначають, що малі фірми на відміну від великих корпорацій більшою мірою здатні забезпечити розробку та впровадження інновацій. Л. Федулова та Н. Пашута відзначають, що розвиток національної інноваційної системи України та підвищення її ефективності потребує зародження інноваційного підприємництва, особливо у формі малого інноваційного бізнесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Роль та значення малого інноваційного бізнесу у інноваційному процесі розвинутих країн розглянуто достатньо широко, виявлені основні причини його участі, в загальних рисах обґрунтовано його місце у національній інноваційній системі. Проте, не дивлячись на суттєвий внесок дослідників у розуміння сутності інноваційного підприємництва, пояснення ролі та місця малого інноваційного бізнесу у інноваційному процесі, деякі теоретичні аспекти залишаються незрозумілими. Це обумовлює необхідність розширення теоретичних положень, що можливо шляхом поглиблення емпіричного аналізу інноваційного підприємництва в розвинутих країнах.

Постановка завдання. Розглянути концептуальні основи та основні напрямки участі малого інноваційного бізнесу у інноваційному процесі розвинутих країн.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інноваційний бізнес – це сфера підприємницької діяльності, пов'язана з реалізацією інноваційних проектів, націлена на отримання прибутку від особистого доходу. Малий інноваційний бізнес передбачає, що фірма має відповідні розміри, головним чином за чисельністю співробітників (масштаби малого бізнесу визначені національним законодавством).

В економіці розвинутих країн малий бізнес відіграє важливу роль в інноваційній діяльності, виступає невід'ємним елементом інноваційного середовища. Хоча рівень розвитку та ефективність малого інноваційного бізнесу неоднакові в цих країнах (через національні особливості підприємництва), збільшення та розширення його ролі в інноваційному процесі є універсальною тенденцією. Найбільшого розвитку малий бізнес набув у США. В Європі та Японії його поява та ріст пов'язані з децентралізацією управлінської структури великих корпорацій.

Малий інноваційний бізнес розвинутий перш за все у сфері науково-технічних розробок, впровадження у виробництво відкриттів та винаходів, різноманітних інновацій, які мають ризикований, проте перспективний характер. Термін «інновація» в світовій економічній літературі інтерпретується як кінцевий результат інноваційної діяльності, який отримав втілення у вигляді нового чи вдосконаленого продукту, впровадженого на ринок, нового чи вдосконаленого технологічного процесу, який використовується в практичній діяльності.

До основних етапів інноваційного процесу відносять:

- аналітичні дослідження проблем (пошук рішень та формування ідей у вигляді концепцій, вибір пріоритетних науково-дослідних робіт (НДР));

- розробку НДР та передпроектних пропозицій;
- розробку проектів розвитку (підготовку до освоєння науково-технічних розробок у виробництві);

- реалізацію проектів розвитку (організація виробництва та система розподілення продукції).

Виникнення та розвиток інноваційного підприємства у сфері малого бізнесу викликано рядом факторів:

- обмеженість великих корпорацій у сфері розробки та освоєння інновацій (бюрократія, особливості організаційної структури, значний ріст витрат та ін.);

- виникнення найновіших наукомістких секторів економіки, де може оперувати малий бізнес та існує можливість отримання великих прибутків;

- здатність малого бізнесу до здійснення інноваційної діяльності на необхідному рівні на основі використання передових досягнень НТП та схильність до використання таких досягнень;

- підвищення вимог до гнучкості, ліквідності, мобільності бізнесу;

- комплексна державна підтримка з метою прискорення інноваційного процесу, збільшення зайнятості;

- сегментація споживчого попиту на високотехнологічну продукцію (індивідуалізація потреб споживачів).

Світовий досвід свідчить про те, що панівне становище великого бізнесу у інноваційних процесах не призводить до зникнення середніх та малих підприємств, а також не тягне за собою зниження їх значущості. Так американські компанії з кількістю зайнятих менше 1000 людей розробляють у 17 разів більше великих технічних нововведень, ніж фірми з кількістю зайнятих більше 10 тис. чоловік.

Особливе місце у розвинутих країнах займає сфера НДДКР, яка представлена чотирма основними інституціональними секторами: державними, приватними, «некомерційними» (дослідницькі установи та організації, які практично не мають прибутку і тому звільняються від сплати податків) та вузами.

Контакт державних та приватних інститутів у сфері НДДКР є важливою рисою інноваційного механізму. Виражаючи інтереси великих виробників, приватні організації здійснюють зворотній зв'язок, надаючи державним органам інформацію про ефективність для бізнесу заходів, що проводяться – про економічну політику держави. У розвинутих країнах світу тривалість інноваційного процесу складає 5-6 років, в той час як у країнах, що розвиваються, – 15-25 років.

Ефективність витрат на НДДКР у малих інноваційних фірмах в США в 4 рази вище, ніж у великих корпораціях. Крім того, малий інноваційний бізнес створює інновації на 1 зайнятого у 2,5 рази більше та впроваджує їх на рік швидше, ніж великий бізнес, витрачаючи при цьому коштів на 75% менше.

В Німеччині малі інноваційні фірми витрачають на НДДКР приблизно 6,1% свого обороту [1, с. 85].

В Японії в середині 90-х рр. ХХ ст. частка малих та середніх фірм, які виконують НДДКР, складала 22% (проти 10% у 80-х рр.), в найближчі роки цей показник, за оцінками експертів, може досягти 38% [2, с. 78].

В цілому сфері малого та великого бізнесу в інноваційному секторі економіки розвинутих країн

є глибоко інтегрованими, доповнюючи один одного у здійсненні інноваційної діяльності. За рахунок взаємодії з малим інноваційним бізнесом корпораціями забезпечується не тільки розробка та реалізація інновацій у короткий термін та з меншими витратами, але й здійснюється проникнення на нові ринки. Малі фірми беруть на себе значну частку ризиків при відносно невеликих можливих втратах. Вони можуть не тільки виконувати прикладні НДДКР, доведення та впровадження інновацій, налагодження масового виробництва, але й часто проводять фундаментальні дослідження. Великі ж корпорації реалізують довготермінові інноваційні проекти, здійснюють масове виробництво інноваційного продукту чи використовують нові технології.

Відносно взаємодоповненості структур малого та великого бізнесу варто зазначити, що зважаючи на значний рівень ризику та невизначеності малий інноваційний бізнес не здатен ефективно функціонувати без координації зі сторони великих компаній та держав, що враховується на практиці державного регулювання розвинутих країн [3].

Малий інноваційний бізнес у інноваційному процесі виконує консолідуючу функцію, взаємодіючи не тільки з великими корпораціями, але й з науковим сектором (університетами, академічними інститутами, державними лабораторіями і т. ін.). саме створення малих фірм дозволяє реалізувати певний об'єм нових знань, що виникають у науково-дослідних установах. Це відбувається за рахунок того, що малі фірми створюються дослідниками, які в рамках різноманітних організацій розробили певний інноваційний проект. Так, випускниками Массачусетського технологічного університету за останні 20 років засновано більше 2 тисяч компаній, сукупний об'єм виробництва яких можна порівняти з ВВП країни середнього розміру.

Відносини співпраці за участю малого інноваційного бізнесу виникають у сфері:

- надання грантів малому інноваційному бізнесу (зі сторони університетів, корпорацій);
- передача технологій малим фірмам (науково-дослідним установам, корпораціям);
- спільного проведення НДДКР та реалізації проектів (з університетами, корпораціями та малими фірмами між собою).

Особливого розвитку малий інноваційний бізнес набув в рамках інноваційної інфраструктури (технопарків, технополісів, інноваційних центрів, венчурних фондів), що створювалася спеціально державою для інтенсифікації інноваційного процесу. У Франції заплановано створення 31 інкубатора, причому 10 з них уже діють. В них малі фірми безкоштовно отримують у користування приміщення, устаткування на 2-3 роки, протягом яких проект має бути відпрацьований.

У Бельгії інноваційний процес активізується «кластерною політикою» (єдність інститутів та підприємств). При цьому у процесі трансферта технологій залучаються і вчені, і студенти.

Зростання значення малого інноваційного бізнесу пов'язано з низкою законодавчих змін:

- малі бізнес-структури більш сконцентровані на НДДКР, оскільки зайняті переважно у сфері розробки інновацій, а не їх промислового використання;
- вони виконують певні функції інноваційного процесу з меншими затратами та в коротші строки;

- мають передові інформаційні та комп'ютерні технології, більш ефективно організовані, що дозволяє вести розробки на високому рівні;

- гнучкість та менший масштаб проектів дозволяє скоротити витрати та знизити ризики, достатня забезпеченість НДДКР фінансовими ресурсами зважаючи на значну рентабельність проектів, що реалізуються;

- завдяки своїм розмірам та мобільності такі структури легко включаються у системи кооперації між собою та з великими компаніями, здатні до реалізації найбільш ризикових проектів; активно співпрацюють з дослідними та інноваційними центрами, університетами;

- гнучкість малих фірм зумовлена можливістю швидкої технологічної та науково-дослідної переорієнтації, кращої сприйнятливості до змін соціально-економічної ситуації, полегшеними внутрішніми комунікаціями;

- малий інноваційний бізнес легко виникає у нових галузях, ринок продукції яких вільний, що обумовлює виникнення нових сегментів економіки.

Розвиток малого інноваційного бізнесу має значні соціальні ефекти. Так, венчурне фінансування включає механізми розподілення власності на знову створені фірми. Це активізує підприємницьку активність та веде до збільшення прибутків населення (особливо зайнятих у сфері науки та інновацій), що зумовлює приплив висококваліфікованих кадрів у інноваційний сектор).

Зарубіжний досвід організації інноваційних процесів показує, що державна науково-технічна політика розвинутих країн переслідує дві основні цілі: збереження та перетворення регіональної науки в інтересах конкретних регіонів та пріоритетне фінансування прикладних досліджень. Головним у державній політиці цих країн є реалізація заходів, направлених на створення та підтримку в країні «інноваційного клімату». На регіональному рівні особливість створення інфраструктури, що підтримує інноваційний розвиток в першу чергу в орієнтації її на профільні галузі регіону, пріоритети його розвитку, доповнення фірм один одним [4, с. 8-9].

Виділяють прямі та непрямі методи державного регулювання інноваційної діяльності. До прямих методів економічного регулювання, як правило, відносяться:

- державне інвестування у вигляді фінансування (цільового, предметно-орієнтованого, проблемно-направленого), кредитування, лізингу, фондових операцій;
- планування та програмування;
- державне підприємництво.

Особливе місце в системі прямого економічного впливу держави на інноваційні процеси займають заходи, які активізують кооперацію промислових корпорацій університетів з промисловістю.

Непрямі методи регулювання інноваційної діяльності в основному направлені, з одного боку, на активізацію інноваційних процесів, а з іншого – на створення сприятливих економічних умов та соціально-політичного клімату для науково-технічного розвитку. Вони засновані на тому, що держава на пряму не обмежує самостійності підприємств у прийнятті господарських рішень. Серед непрямих методів управління традиційно виділяють:

- податкове та амортизаційне регулювання;
- цінове регулювання;
- лібералізація податкового та амортизаційного законодавства.

Так, для США характерний стрімкий розвиток державного замовлення малим фірмам на виконання певних інноваційних проектів чи надання науково-технічних послуг. Крім того, в США Адміністрація зі справ малого бізнесу гарантує до 90% позики, яка надається комерційними банками малим підприємствам.

У Німеччині законодавчо закріплені умови здійснення дотацій на наукові дослідження та підготовку науково-дослідного персоналу. Прийнята Програма активізації коопераційних інноваційних проектів, яка підтримує співпрацю малих фірм з державними та приватними науково-дослідними установами.

У Італії Фонд технологічних нововведень має право надавати пільгові кредити терміном на 15 років, при цьому 80% суми видається в ході реалізації програми та 20% – на стадії її завершення.

У Франції діють тимчасові звільнення від сплати податку на прибуток або часткове його зниження («податкові канікули»), які розповсюджуються на знову створені малі або середні фірми (в тому числі науково-дослідні) зі зниженням на перші 5 років їх діяльності на 50% податку на прибуток, який вони сплачують.

У Великобританії для малих підприємств податкові пільги дозволяють знижувати оподатковуваний дохід на 20% у випадку, якщо перевищений попередній максимальний рівень витрат на НДДКР, або зменшувати податкові виплати на 6% від величини витрат на дослідження та розробки, але в цьому випадку зменшення на має бути більше 15% від податкових зобов'язань фірми. Витрати, які фірми несуть при сплаті дослідним установам в зв'язку з науково-технологічним розвитком, також можуть бути вираховані з оподаткованого прибутку.

В Японії серед заходів держави із забезпечення НТП, активізації наукомістких «високих» технологій значне місце займають програми регіонального розвитку. Одна з них – програма «Технополіс», направлена на створення науково-виробничих містечок, в яких забезпечені сприятливі умови для обмеженого злиття науково-дослідної діяльності з наукомісткими виробництвом.

«Зацікавленість» з боку корпорацій та держави у розвитку малого інноваційного бізнесу призвела до масового виникнення малих бізнес-структур у розвинутих країнах світу: загальна кількість структур малого бізнесу (в тому числі інноваційного) в США складає 19,3 тис., Японії – 6,45 тис.,

Великобританії – 2,63 тис., Німеччині – 2,29 тис., Франції – 1,98 тис. В цій сфері зайнято: в Японії 39,5 млн чол., США – 70,2 млн чол., Великобританія – 13,6 млн чол., Німеччині – 18,5 млн чол., Франції – 15,2 млн чол. В Японії у сфері малого бізнесу (в тому числі інноваційного) виробляється 52-55% ВВП, в США – 50-52%, Великобританії – 50-53%, Німеччині – 50-52%, Франції – 55-62% ВВП [5, с. 53].

Одним з основних напрямків розвитку малого інноваційного бізнесу у розвинутих країнах є створення особливої інноваційної культури населення, що націлено на підвищення обізнаності та готовності до розробки та впровадження інновацій не тільки в економіку, але й у суспільне життя. Розвитку інноваційної культури приділяється все більше уваги зі сторони держави, політичних партій, профспілок, промислових компаній. Основний акцент при цьому робиться на сферу освіти та інтеграцію різноманітних учасників інноваційного процесу, та особливо малого інноваційного бізнесу.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальшого розвитку в цьому напрямі. Підсумовуючи досвід малого інноваційного бізнесу в економіці високо розвинутих країн, для України можна зробити ряд висновків:

- питома вага малих підприємств в об'ємі ВВП має бути 60%;
  - треба приділяти велике значення створенню та розвитку малого бізнесу у сфері інновацій;
  - необхідно посилити роль малого бізнесу у інноваційних процесах при його об'єднанні з великими фірмами та з науковими установами, де він виступає структурним підрозділом;
  - необхідно знайти застосування методам державної підтримки, які використовуються у розвинутих країнах: реалізація масштабних програм партнерства малого інноваційного бізнесу з великим бізнесом, з державними структурами, фінансування НДДКР, передача технологій, кооперація, забезпечення пільгами (податкові, кредитні, відшкодування певних витрат), створення інноваційної інфраструктури (технопарки, венчурні фонди, бізнес-інкубатори).
- Зважаючи на важливість державної участі в зародженні та ефективному функціонуванні малого інноваційного бізнесу, перспективні дослідження в даному напрямку необхідно зосередити на систематизації стратегічних та оперативних інструментів державної підтримки цього виду підприємства.

Список літератури:

1. Мушинов Р., Абдираимов И., Маленова С. Малый инновационный бизнес: факторы устойчивого развития // Проблемы теории и практики управления. – 2000. – № 4.
2. Лебедева И. Тенденции научно-технического развития малого бизнеса в Японии // Проблемы теории и практики управления. – 2002. – № 3.
3. Small business entrepreneurship and innovation – Institute for competitiveness & prosperity/ Working paper 15 – February 2012.
4. Поручник А.М., Антонюк Л.Л. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні: монографія. – К.: КНЕУ, 2000. – 172 с.
5. Діба О. Інвестиційне кредитування середнього і малого підприємництва у зарубіжних країнах [Текст] / О. Діба, О. Домерат // Ринок цінних паперів України. – 2011. – № 3-4. – С. 53-60.

Кирик М. А.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

ЭМПИРИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РОЛИ МАЛОГО ИННОВАЦИОННОГО БИЗНЕСА В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИКИ ВЫСОКОРАЗВИТЫХ СТРАН

Резюме

В статье рассматривается роль инновационной деятельности малого бизнеса в экономике высокоразвитых стран. Исследуются причины возникновения и развития инновационного предпринимательства в сфере малого бизнеса. Особенное внимание уделяется государственной поддержке малого инновационного бизнеса.

Ключевые слова: малый инновационный бизнес, развитые страны, национальная инновационная система, инновационный процесс.

Kiryk M. A.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

EMPERICAL FOUNDATIONS OF THE ROLE OF SMALL INNOVATIVE BUSINESS IN THE CONTEXT OF ECONOMIC DEVELOPED COUNTRIES

Summary

This paper deals with the role of innovation activities of small businesses in the economy of highly developed countries. We studied causes and development of innovative entrepreneurship in small businesses. Particular attention is paid to the state support of small innovative businesses.

Key words: small innovative business, developed countries, national innovative system, innovative process.

УДК 330.341.1 (477)

Кобилянська Л. М.

Академія фінансового управління

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Статтю присвячено аналізу нинішнього стану української науки та можливостям наукового забезпечення інноваційного розвитку України. Виокремлено основні конкурентоздатні напрями наукової діяльності та високотехнологічних видів виробництва на стадії формування нового технологічного укладу у світовому форматі. Розглянуто можливість розвитку вітчизняної науки завдяки участі в міжнародних проектах.

Ключові слова: інноваційний розвиток, міжнародний проект, програма, наукова діяльність, науково-технічне співробітництво.

Постановка проблеми. З огляду на глобальні виклики, перед Україною постало завдання модернізації виробництва, освоєння нових ринків збуту вітчизняної продукції та наукової інтеграції у світову інноваційну систему. Виклики диктують необхідність випереджального розвитку багатьох напрямів української науки навіть у ситуації хронічного недофінансування наукових розробок, низької інноваційної активності підприємств та відсутності попиту на інноваційну продукцію на внутрішньому ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інноваційного розвитку досліджували такі закордонні вчені як Н. Бердсол, Дж. Гелбрейт, П. Кругман, М. Портер, С. Роузфілд, Дж. Стігліц, Й. Шумпетер, а також вітчизняні фахівці В. Александрова, А. Гальчинський, В. Геєць, М. Долішній, В. Іноземцев, Д. Лук'яненко, С. Пирожков, Л. Федулова, А. Чухно. Однак низка питань стосовно удосконалення та активізації інноваційної діяльності в Україні наразі залишається невирішеною.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. З року в рік спостерігається негативна тенденція недостатнього фінансування

української науки з боку держави та відсутність заходів стимулювання інноваційної діяльності. Участь українських науковців у міжнародних проектах забезпечуватиме додаткове фінансування науково-дослідних робіт, доступ до сучасного технічного обладнання та міжнародних баз даних, рекламу нових технологій чи готової продукції, надаватиме можливість реалізації творчого потенціалу фахівців.

Мета статті. Головною метою статті є аналіз сучасного потенціалу української науки та визначення можливостей розбудови економіки знань завдяки розвитку перспективних напрямів інноваційної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Динамічний розвиток глобальних відносин визначає місце держав у світовій ієрархії та детермінує розвиток інноваційно спрямованих економік у міжнародному форматі. Конкурентоздатна економіка кожної держави, основою якої є інноваційна складова, менш вразлива до впливу зовнішніх чинників, про що переконливо свідчить перебіг останньої фінансової кризи. Серед найбільш небезпечних глобальних викликів для України – дефіцит природних ресурсів та відсутність ринкових ніш для продукції